

Bruksela, 20 marca 2023 r.
(OR. en)

7264/23

COASI 59
ASIE 26
CFSP/PESC 417
COHAFA 31
DEVGEN 60
SUSTDEV 44
COPS 125
POLMIL 50
MIGR 90

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady

Data: 20 marca 2023 r.

Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 7191/23, 7234/23

Dotyczy: Afganistan

– Konkluzje Rady (20 marca 2023 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie Afganistanu w wersji zatwierdzonej przez Radę na jej 3941. posiedzeniu, które odbyło się w dniu 20 marca 2023 r.

Konkluzje Rady w sprawie Afganistanu

1. Unia Europejska potwierdza swoje oparte na zasadach zaangażowanie na rzecz pokoju i stabilności w Afganistanie oraz na rzecz wspierania ludności tego kraju. Istnienie stabilnego Afganistanu jest ważne dla całej społeczności międzynarodowej – dla zapobiegania regionalnej niestabilności, zagrożeniom terrorystycznym, przymusowym wysiedleniom i migracji nieuregulowanej.
2. UE potwierdza znaczenie i ważność kryteriów przedstawionych w konkluzjach Rady z dnia 15 września 2021 r. odnoszących się do polityki i działań w ramach mianowanego przez talibów rządu tymczasowego. UE ponownie wzywa talibów, by w interesie ludności afgańskiej szanowali i chronili wszystkie prawa człowieka i przestrzegali tych praw, by reagowali na przypadki pogwałceń i naruszeń praw człowieka, by ustanowili pluralistyczny i reprezentatywny rząd, by zadbali o to, by Afganistan nie służył jako baza do przyjmowania, finansowania lub eksportowania terroryzmu, by zapewniali nieograniczony i niedyskryminacyjny dostęp do pomocy humanitarnej oraz by stale umożliwiali bezpieczne, pewne i uporządkowane podróże do Afganistanu i z Afganistanu.
3. UE ubolewa, że od obalenia konstytucyjnego rządu w sierpniu 2021 r. działania i decyzje talibów doprowadziły, wbrew podjętym przez nich zobowiązaniom, do dramatycznego pogorszenia sytuacji w zakresie praw człowieka oraz sytuacji politycznej, gospodarczej i humanitarnej, w jakiej znajduje się ludność afgańska, zwłaszcza kobiety i dziewczęta. Obejmuje to ciągłe i systemowe łamanie przysługujących ludności Afganistanu praw obywatelskich, politycznych, społecznych, gospodarczych i kulturalnych, uznanych w traktatach międzynarodowych, których Afganistan jest stroną. Talibowie ponoszą wyłączną odpowiedzialność za konsekwencje swoich działań, zarządzeń i decyzji oraz za brak legitymacji krajowej i międzynarodowej.

4. UE jest zaniepokojona doniesieniami o systemowym łamaniu praw człowieka, w szczególności praw kobiet, dziewcząt i chłopców, osób należących do mniejszości etnicznych i religijnych, osób LGBTI, obrońców praw człowieka, dziennikarzy i innych pracowników mediów, byłych członków sił bezpieczeństwa i polityków, i zdecydowanie je potępia; ten proceder ma miejsce pomimo zapowiedzianej przez talibów tzw. amnestii. Należy zapewnić rozliczalność w odniesieniu do pogwałceń i naruszeń praw człowieka oraz łamania prawa międzynarodowego. W tym kontekście UE przypomina, że Afganistan jest stroną Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego. UE i jej państwa członkowskie są gotowe rozważyć uruchomienie mechanizmów rozliczalności przewidzianych w traktatach dotyczących praw człowieka, których stroną jest Afganistan.
5. Instytucjonalizacja przez talibów szeroko zakrojonej i systemowej dyskryminacji ze względu na płeć jest poważnym problemem, niespotykanym na skalę światową. UE zdecydowanie potępia decyzje talibów, które doprowadziły do ogólnego pogorszenia sytuacji kobiet i dziewcząt poprzez ich wykluczenie z życia publicznego i odmawianie im przysługujących im praw człowieka, w tym prawa do edukacji, pracy i swobody przemieszczania się. Poprzez dyskryminującą decyzję o zakazie pracy kobiet mającą zastosowanie do krajowych i międzynarodowych organizacji pozarządowych talibowie utrudniają dostarczanie pomocy humanitarnej i wsparcia w zakresie podstawowych potrzeb ludności afgańskiej i od sierpnia 2021 r. są odpowiedzialni za dalsze pogarszanie tragicznej sytuacji humanitarnej i gospodarczej w kraju.
6. W tym kontekście, przywołując konkluzje Rady w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa z dnia 17 grudnia 2018 r. i 14 listopada 2022 r., UE potwierdza swoje zaangażowanie na rzecz równości płci i działań ukierunkowanych na aspekt płci, w tym przez zapewnienie rozliczalności w odniesieniu do wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec kobiet i dzieci oraz przez przyczynianie się do zwalczania tych zjawisk.

7. UE potwierdza swoje niezachwiane zaangażowanie we wspieranie pełnego udziału wszystkich Afgańczyków – w tym kobiet i dziewcząt oraz osób należących do mniejszości etnicznych i religijnych – we wszystkich sferach życia w Afganistanie. UE wzywa talibów do pilnego cofnięcia represyjnych decyzji, w tym decyzji ograniczających edukację kobiet i dziewcząt oraz ich pełny, równy i znaczący udział w życiu publicznym. Ograniczenia w dostępie kobiet i dziewcząt do edukacji będą miały jeszcze bardziej druzgocący wpływ na gospodarkę i rozwój Afganistanu.
8. UE jest gotowa przyjąć dodatkowe ukierunkowane środki ograniczające wobec osób odpowiedzialnych za poważne pogwałcenia i naruszenia praw człowieka. Te środki ograniczające są opracowane w taki sposób, by nie wywierać negatywnego wpływu na ludność Afganistanu, i mogą być wycofane.
9. Zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325 w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2250 w sprawie młodzieży, pokoju i bezpieczeństwa, i kolejnymi odnośnymi rezolucjami ONZ, UE przypomina o kluczowej roli kobiet i młodych ludzi w zapobieganiu konfliktom i w ich rozwiązywaniu, w negocjacjach pokojowych, budowaniu pokoju, utrzymywaniu pokoju, działaniach humanitarnych oraz w odbudowie pokonfliktowej, a także podkreśla znaczenie równego uczestnictwa i pełnego zaangażowania kobiet i młodych ludzi w ramach wszystkich wysiłków na rzecz utrzymania i propagowania pokoju i bezpieczeństwa.
10. UE i jej państwa członkowskie będą nadal wzmacniać głos afgańskich kobiet, m.in. inicjatywę HearUs i wspierane przez UE Forum Afgańskich Liderów Politycznych, zapewniając im możliwość bycia wysłuchanymi przez społeczność międzynarodową i szansę na uwzględnienie ich punktu widzenia w kształtowaniu międzynarodowej polityki dotyczącej Afganistanu.

11. UE zdecydowanie potępia zakaz pracy kobiet w krajowych i międzynarodowych organizacjach pozarządowych i wzywa talibów, by natychmiast uchylili swoją decyzję. Będąc jednym z głównych dostarczycieli pomocy dla ludności Afganistanu, UE pozostaje zaangażowana w dalsze zapewnianie tej pomocy w celu złagodzenia poważnego kryzysu humanitarnego i społeczno-gospodarczego. UE jest gotowa dostarczać wsparcie humanitarne i wsparcie w zakresie podstawowych potrzeb i utrzymania i czynić to w ramach podejścia opartego na zasadach, zgodnie z prawem międzynarodowym, w tym prawem międzynarodowym praw człowieka i międzynarodowym prawem humanitarnym, przestrzegając zasad humanitarnych, a na obecnym etapie działań w szczególności zgodnie z „Zasadami przewodnimi i oczekiwaniami darczyńców” w zakresie pomocy humanitarnej.
12. Podejście UE oparte na zasadach zakłada w szczególności, że pomoc może być kontynuowana w przypadku, gdy kobiety mogą w znaczący sposób uczestniczyć w jej dostarczaniu i pozostają jej beneficjentami, zgodnie z podejściem bazującym na zasadzie „nie szkodzić” i na niedyskryminacji, w myśl hasła „kobiety kobietom”, a także przy zapewnieniu ochrony beneficjentów. Nie należy zastępować nowymi osobami pracowniczek, których dotyczy wprowadzony zakaz. W przypadkach, w których nie jest możliwe kontynuowanie działań zgodnie z opartym na zasadach podejściem UE, wsparcie UE dla tych działań zostanie zrewidowane. W tym kontekście wprowadzony zostanie solidny mechanizm monitorowania. UE wzywa talibów do poszanowania międzynarodowego prawa humanitarnego, neutralności, niezależności i bezstronności operacji humanitarnych i operacji związanych z podstawowymi potrzebami oraz do zagwarantowania, by wszyscy pracownicy pomocy humanitarnej, w tym wszystkie kobiety, nadal mogli brać udział w dostarczaniu pomocy i by mieli swobodny i niezakłócony dostęp do całego terytorium.
13. UE będzie w dalszym ciągu udzielać niezachwianego wsparcia na rzecz afgańskich niezależnych mediów, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji zajmujących się prawami człowieka i prawami kobiet, oraz na rzecz obrońców praw człowieka, mimo że ich przestrzeń działania jest ograniczona i niebezpieczna.
14. UE ściśle koordynuje działania z wszystkimi partnerami regionalnymi i międzynarodowymi i podkreśla kluczową rolę, jaką odgrywa w Afganistanie ONZ. UE będzie nadal w pełni popierać misję wspierającą ONZ w Afganistanie (UNAMA) w ramach jej kompleksowego mandatu obejmującego silny komponent dotyczący praw człowieka, jak określono w rezolucji Rady Bezpieczeństwa nr 2678 (2023), a także prace specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Afganistanie.

15. Rada z zadowoleniem przyjmuje obecność UE w Kabulu, dzięki której możliwe jest skuteczniejsze udzielanie pomocy, monitorowanie sytuacji politycznej, sytuacji w zakresie bezpieczeństwa oraz sytuacji gospodarczej i humanitarnej, ułatwienie koordynacji operacyjnej i kontaktów z partnerami wykonawczymi i ludnością Afganistanu oraz utrzymanie niezbędnych kontaktów operacyjnych z samozwańczymi władzami, bez ich legitymizowania. W ramach swojej obecności w Afganistanie UE będzie nadal priorytetowo traktować bezpośrednie wsparcie na rzecz afgańskiej ludności i kontakty z nią, w tym ułatwianie swobodnego i bezpiecznego przejazdu Afgańczyków, którzy mogliby zostać przyjęci przez państwa członkowskie UE.
16. Rada przypomina o tym, jak ważna jest praca wykonywana przez specjalnego wysłannika UE ds. Afganistanu polegająca na przekazywaniu stanowiska UE w dialogach prowadzonych z partnerami regionalnymi i międzynarodowymi, a także z szerokim gronem zainteresowanych stron, w Afganistanie i poza nim, oraz w kontaktach z samozwańczymi władzami, w ścisłej koordynacji z państwami członkowskimi. UE i jej państwa członkowskie ponownie podkreślają, jak duże znaczenie dla promowania stabilnego, bezpiecznego i dostatniego Afganistanu ma kontynuowanie dialogu i współpracy z wszystkimi partnerami regionalnymi i międzynarodowymi. Regularny dialog między UE a partnerami z Azji Środkowej na temat Afganistanu, a także zaangażowanie sąsiadów Afganistanu, krajów zamieszkiwanych w większości przez ludność muzułmańską, Organizacji Współpracy Islamskiej i państw Zatoki Perskiej – zgodnie ze wspólnym komunikatem z dnia 18 maja 2022 r. w sprawie partnerstwa strategicznego z Zatoką Perską – pozostają jednym z priorytetów. W tym kontekście UE z zadowoleniem przyjmuje stanowcze oświadczenia wydane przez społeczność międzynarodową, zwłaszcza Organizację Współpracy Islamskiej, w sprawie edukacji kobiet i dziewcząt.
17. UE wyraża głębokie zaniepokojenie obecnością i działalnością ugrupowań terrorystycznych w Afganistanie, w tym Wilajat Chorasán i Al-Kaidy. UE potępia ciągle ataki terrorystyczne wymierzone w ludność afgańską, zwłaszcza osoby należące do mniejszości etnicznych i religijnych, oraz w społeczność międzynarodową w Afganistanie, a także skierowane przeciwko krajom sąsiadującym. Afganistan nie powinien ponownie stać się bazą przyjmowania, planowania, szkolenia i finansowania lub eksportowania terroryzmu i brutalnego ekstremizmu do innych krajów, ani nie powinien grozić innym krajom lub je atakować. W tym względzie UE przypomina o jednoznacznym żądaniu, by talibowie położyli kres wszelkim bezpośrednim i pośrednim powiązaniom z terroryzmem, i ponownie podkreśla, że talibowie ponoszą odpowiedzialność za zwalczanie terroryzmu. UE pozostaje zaangażowana we wdrażanie unijnego planu działania na rzecz zwalczania terroryzmu w Afganistanie oraz we wdrażanie rezolucji RB ONZ nr 2593 (2021).

18. UE i jej państwa członkowskie są gotowe jeszcze bardziej zwiększyć wsparcie dla sąsiadów i partnerów Afganistanu w szerzej pojętym regionie, by zapobiec rozprzestrzenianiu się negatywnych skutków, takich jak eksportowanie terroryzmu, brutalnego ekstremizmu i radykalizacji religijnej. UE zintensyfikuje regularne konsultacje w sprawie walki z terroryzmem prowadzone z zainteresowanymi partnerami i krajami sąsiadującymi, wykorzystując dwustronne, regionalne lub wielostronne fora/formaty, i będzie nadal wspierać wzmacnianie zdolności tych partnerów i krajów z myślą o zapobieganiu terroryzmowi i brutalnemu ekstremizmowi oraz o ich zwalczaniu, ściśle współpracując przy tym z państwami członkowskimi.
19. UE jest zaniepokojona produkcją narkotyków i handlem nimi oraz doniesieniami o wzroście upraw maku lekarskiego; może to mieć poważne konsekwencje w dziedzinie zdrowia i bezpieczeństwa w Afganistanie, w krajach sąsiadujących i tranzytowych, a także w Europie.
20. UE jest również zaniepokojona ryzykiem rozprzestrzeniania broni strzeleckiej i lekkiej i amunicji w Afganistanie i poza jego granicami, dlatego z zadowoleniem przyjmuje fakt, że misja wspierająca ONZ w Afganistanie (UNAMA) została upoważniona do wspierania regionalnych i międzynarodowych wysiłków na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, destabilizującemu gromadzeniu takiej broni i jej przenikaniu w Afganistanie i w regionie, a także do zajęcia się tym problemem; UE zachęca też do dalszego wspierania działań w tym zakresie.
21. UE dostrzega ryzyko, że dalsze pogarszanie się warunków humanitarnych i warunków bezpieczeństwa może zmusić jeszcze więcej osób do opuszczenia Afganistanu, co z kolei może skutkować nasileniem się przymusowych wysiedleń i tym samym wywrzeć negatywny wpływ na wysiłki w zakresie zwalczania handlu ludźmi oraz zapobiegania migracji nieuregulowanej. Należy nadal monitorować – za pośrednictwem istniejących sieci – przepływy migracyjne i ryzyko nasilenia się zjawiska handlu ludźmi, przemyt migrantów oraz migrację nieuregulowaną i ewentualne przypadki jej instrumentalnego traktowania, także w celu jej wykorzystywania jako zagrożenia hybrydowego, oraz jeszcze bardziej wzmacniać to monitorowanie. W ramach podejścia „Drużyna Europy” UE będzie nadal intensyfikować kontakty z państwami trzecimi – w szczególności krajami sąsiadującymi i tranzytowymi przyjmującymi wielu migrantów i uchodźców z Afganistanu – i zwiększać wsparcie dla tych państw, aby wzmocnić ich zdolności w zakresie zapewniania ochrony, godnych i bezpiecznych warunków przyjmowania oraz trwałych źródeł utrzymania dla uchodźców i społeczności przyjmujących.

22. Jednym z priorytetów UE pozostaje zapewnienie ochrony obrońcom praw człowieka i innym zagrożonym Afgańczykom. UE i jej państwa członkowskie będą nadal – na zasadzie dobrowolności – zapewniać osobom zagrożonym bezpieczne rozwiązania, głównie w formie przesiedleń i przyjmowania ze względów humanitarnych.
23. Rada zwraca się do wysokiego przedstawiciela UE i do Komisji o dopilnowanie, by stanowisko UE było przekazywane wszystkim podmiotom w Afganistanie, a także naszym partnerom regionalnym i międzynarodowym.
-